

Identifikační údaje

Lokalita	Veliny
Obec	Veliny
Okres	Pardubice
Kraj	Pardubický kraj
Katastrální území	Veliny, kód: 778052
GPS souřadnice	50° 4' 17.6" 16° 3' 10.7"
Hist. název	Wellin
Výměra	798 m ²
Vlastnictví	Římskokatolická církev
Kontakt	OÚ Veliny Veliny 60, 534 01 Holice Tel.: 466 682 187 E-mail: obecveliny@volny.cz URL: http://veliny.cz
Vlastník	Obec Veliny
Stav	Udržovaný v původní podobě
Opuštěno	Ne

Veliny jsou obec v okrese Pardubice, asi dva kilometry východně od města Holice.

První písemná zmínka o Velinách byla nalezena ve vatikánském archivu, nejprve anonymně k roku 1350 jako filiální kostel u Ostřetína, stejně tak o rok později. První písemné zachycení názvu obce zde bylo nalezeno k roku 1365, kdy je v knihách konfirmačních zapsán farář Petr z Velin u příležitosti jeho přeložení na faru v Javornici, a hned roku 1366 farář Víšek.

V roce 1491 moravský šlechtic Vilém z Pernštejna koupil hrad Kunětickou horu a tehdy nevelké město Pardubice. Postupně skupoval všechna panství kolem Pardubic a ve východních Čechách. Dne 30. června 1507 kupuje od Čenka Dašického z Barchova tvrz v Dašicích, Koštěnice, Platěnice, Hedčany a Veliny za sumu 8000 kop grošů českých. Kdy Veliny přešly do majetku pánů Dašických z Barchova, není známo. Čeněk byl synem Mikuláše, který připojil pečeť na protestní list proti upálení mistra Jana Husa 6. 7. 1415 v Kostnici. Veliny byly poslední nejvýchodnější obcí, která se dostala do souvislého celku panství rodu Pernštejnů, z něhož o mnoho let později vznikl pardubický okres. Pernštejnové vlastnili sice i východněji položené majetky, např. Rychnov nad Kněžnou, Potštejn nebo Brandýs nad Orlicí, ale ty již netvořily souvislý územní celek s Pardubicemi.

Vilém z Pernštejna byl průkopníkem nového hospodaření na svých statcích, zakládal rybníky a pivovary. V dobách Pernštejnů byly pravděpodobně vystavěny i rybníky v katastru obce Velin. V roce 1507 přenechal Vilém statky v Pardubicích s Kunětickou horou, Litice, Potštejn, Rychnov a Brandýs mladšímu synovi Vojtěchovi a staršímu Janovi pak na Moravě Pernštejn. Po smrti Vojtěcha v roce 1534 zdědil panství jeho bratr Jan, koncem života se však velmi zadlužil a rozsáhlé panství odkázal po své smrti v roce 1548 svému nejstaršímu synovi Jaroslavovi zatížené mnoha dluhy. Jaroslav se však o odstranění dluhů nestaral a panství svěřil pod správu bratra Vojtěcha, postupně se ještě více zadlužoval, až byl nucen celé panství na Pardubicku prodat České královské komoře. Ještě před tím však obce Veliny a Ostřetín zapsal v dluhu Janu Žateckému z Vykrštorfu. Tento kraj si však v této době zamiloval arcikníže Maxmilián a jeho otec král Ferdinand I. Habsburský mu ho chtěl koupit, požádal proto všechna královská města o půjčku a skutečně se mu sešla taková hotovost,

takže 21. 3. 1560 uzavřel Ferdinand I. smlouvu s Jaroslavem z Pernštejna i všemi jeho věřiteli a celé panství, včetně vsí Veliny i Ostřetín, koupil.

Kostel sv. Mikuláše

Dnešní dominantou obce je novobarokní soubor kostela, zvonice a márnice postavený v polovině 18. století. Kostel sv. Mikuláše byl postaven roku 1752 v copovém slohu, je dřevěný, roubený se šindelovou střechou ve tvaru trojúhelníku, je jednolodový, uvnitř jsou ploché stropy, kruchta (s dosud funkčními varhanami) na vyřezávaných sloupcích v západní části kostela a presbyteř obrácená k východu. V sakristii kostela je dnes uložena velká zvláštnost, o které se málokde dočteme, takzvaná „josefínská rakev“ pocházející asi z 80. let 18. století. Tehdy z důvodu úspory dřeva na rakve, hlavně při početnějších úmrtích při epidemiích, byli zemřelí spouštěni otevřením dna rakve do hrobu. Tento způsob pohřbívání se však pro silný odpor obyvatelstva používal jen krátce. Původně byla rakev uložena v márnici z roku 1750, do sakristie byla z bezpečnostních důvodů přemístěna až koncem 20. století.

Zdroj: Web obce Veliny - <http://veliny.cz/obec/historie-obce/>

Fotogalerie

Technické fotografie